

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. vasario 5 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Ramūno Gadliausko ir Arūno Sutkevičiaus (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos apeliacinį skundą dėl Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2018 m. gegužės 16 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Super Montes“ skundą atsakovui Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos (tretieji suinteresuoti asmenys – viešoji įstaiga „Žaliasis taškas“, viešoji įstaiga „Pakuočių tvarkymo organizacija“) dėl sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „Super Montes“ (toliau – pareiškėjas) su skundu kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Kauno regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – ir Kauno RAAD) 2017 m. lapkričio 6 d. sprendimą Nr. S12-20 „Dėl patikrinimo akto tvirtinimo“ (toliau – ir Sprendimas).

2. Pareiškėjas nurodė, kad yra nepavojingų atliekų tvarkytojas. Pareiškėjas iš įvairių įmonių bei fizinių asmenų surenka nebetinkamas naudojimui nepavojingas atliekas, be kita ko, ir pakuočių (stiklinės, plastikinės, medinės ir pan.) atliekas. Surinkęs pakuočių atliekas, jas išrūšiuoja ir perdirba. Pareiškėjas yra Turinčių teisę išrašyti gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus atliekų tvarkytojų sąrašė, todėl turi teisę išrašyti pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus. Kauno RAAD Mokesčių ir atliekų kontrolės skyrius atliko pareiškėjo patikrinimą, patikrinimo tikslas ir rūšis – neplaninis patikrinimas dėl gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo teisėtumo už 2014–2015 m. laikotarpį, ir surašė 2017 m. rugsėjo 6 d. patikrinimo aktą Nr. MAKP-54 (toliau – ir Patikrinimo aktas). Pareiškėjas dėl Patikrinimo akte nustatytų aplinkybių pateikė rašytines pastabas. Kauno RAAD skundžiamu Sprendimu, atsižvelgęs į pareiškėjo pateiktas pastabas, nusprendė iš dalies patvirtinti Patikrinimo aktą ir šiuo Sprendimu galutinai pripažino negaliojančiais dalį pareiškėjo išduotų atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų.

3. Pareiškėjas pažymėjo, kad tariamai neteisėtas pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo faktas nebuvo konstatuotas Patikrinimo akte, kurį iš dalies Kauno RAAD patvirtino Sprendimu. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjui nebuvo suteikta galimybė pateikti paaiškinimus raštu dėl šių aplinkybių. Anot pareiškėjo, Kauno RAAD nepagrįstai nurodė, jog pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymas už ne Lietuvoje surinktą pakuočių kiekį pripažintinas neteisėtu. Pareiškėjas jokių pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų už ne Lietuvoje surinktą 469,42 t plastikinės pakuotės kiekį nėra išrašęs, todėl nėra jokio pagrindo pripažinti tokius dokumentus negaliojančiais.

4. Kauno RAAD Sprendimu pripažino pareiškėjo licencijuotoms organizacijoms viešajai įstaigai (toliau – ir VŠĮ) „Pakuočių tvarkymo organizacija“ ir VŠĮ „Žaliasis taškas“ išduotus pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus negaliojančiais dėl to, kad pareiškėjas pažeidė Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnio 8 dalyje nustatytą reikalavimą. Pareiškėjas nurodė, kad 2014 m. ir 2015 m. vykdydamas atliekų tvarkymo apskaitą, vadovavosi Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-367 patvirtintų Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklių (toliau – ir Taisyklės) nuostatomis, galiojusiomis 2014–2015 metų laikotarpiu, ir priimdamas atliekas iš fizinių asmenų – gyventojų, atliekų tvarkymo apskaitoje nurodydavo duomenis pagal Taisyklėse nurodytą instrukciją. Kauno RAAD reikalavimas nurodyti atliekų gavimo šaltinį – fizinį asmenį, iš kurio priimtos atliekos, dar detaliau, t. y. nurodant fizinio asmens vardą, pavardę, adresą ar kitus asmeninius duomenis, nepagrįstas. Tokio fizinio asmens identifikavimo nereglementavo nei Atliekų tvarkymo įstatymo, nei Taisyklių nuostatos, galiojusios 2014–2015 m. laikotarpiu.

5. Pareiškėjas pažymėjo, kad Taisyklių reikalavimas, priimant atliekas iš fizinių asmenų, nurodyti šių asmenų vardą, pavardę, asmens kodą ir adresą, atsirado tik nuo 2017 m. sausio 1 d., įsigaliojus naujai šių Taisyklių redakcijai. Iki 2017 m. sausio 1 d. tokio reikalavimo nebuvo, todėl Kauno RAAD nepagrįstai reikalauja, kad pareiškėjas laikytųsi reikalavimų, kurie atsirado tik 2017 metais.

6. Atsakovas Kauno RAAD atsiliepime į pareiškėjo skundą prašė skundo netenkinti.

7. Atsakovas pažymėjo, kad norėdami pasinaudoti Įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje nustatyta mokesčio lengvata, gamintojai ir importuotojai Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka turi pateikti dokumentus, patvirtinančius šių gaminių ar pakuotės atliekų perdirbtą ar panaudotą energijai gauti kiekį. Pagal Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. D1-359 (toliau – ir Aprašas), 38 punktą, jei atliekų surinkėjai, naudotojai (perdirbėjai), eksportuotojai ir (ar) mišrių komunalinių atliekų apdorotojai išrašė dokumentus pažeisdami Atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnyje ir Aprašo 11, 16, 20, 25, 30, 35 punktuose nurodytus reikalavimus, laikoma, kad dokumentai išrašyti neteisėtai. Dėl šių priežasčių, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, Sprendime teisėtai buvo pripažintos nepagrįstomis pareiškėjo pateiktos pastabos dėl fizinių asmenų identifikavimo, vykdančios atliekų tvarkymo apskaitą.

8. Atsakovo vertinimu, pareiškėjas pažeidė įstatymu nustatytą reikalavimą ir atliekų apskaitos dokumentuose nenurodė privalomų nurodyti duomenų: fizinio asmens duomenų, identifikuojančių asmenį, konkretaus fizinio asmens pristatytą atliekų kiekį. Tokių duomenų pareiškėjas nepateikė atliekamo patikrinimo metu bei rašytinių pastabų teikimo metu. Todėl pareiškėjas neįrodė, kad iš fizinių asmenų surinkti kiekiai teisėti: nepateikė įrodymų, kad pareiškėjo apskaitoje nurodyti fizinių asmenų pristatyti pakuočių kiekiai realūs (koku būdu pas fizinius asmenis susidarė šimtai tonų pakuočių atliekų). Pareiškėjui nepateikus pagrįstų paaiškinimų ir įrodymų apie iš fizinių asmenų gautus pakuočių atliekų kiekius ir jų kilmę, darytina išvada, kad fiziniai asmenys, pareiškėjui galbūt pristatę šimtus tonų per metus pakuočių atliekų, užsiima nelegalia atliekų surinkimo veikla ir tokie atliekų kiekiai negali būti pripažinti surinktais teisėtai Lietuvos Respublikos teritorijoje.

9. Atsakovas nesutiko su pareiškėjo pateikta nuomone dėl ne Lietuvoje surinktų 469,42 t plastikinės pakuotės atliekų kiekio. Klaidingas pareiškėjo teiginys, kad pareiškėjui nebuvo suteikta galimybė pateikti paaiškinimus raštu dėl patikrinimo metu nustatyto neteisėto šio pakuočių atliekų kiekio apskaitymo faktinių aplinkybių. Patikrinimo akto 3 priedo „Pastabų“ grafoje detalizuota informacija apie pirkimo, pardavimo dokumentuose fiksuotus 469,42 t plastikinės pakuotės kiekius. Patikrinimo akte šie kiekiai fiksuoti kaip surinkti plastikinės pakuotės kiekiai, už kuriuos negali būti išduoti mokestinę lengvatą patvirtinantys dokumentai. Todėl šis surinktas atliekų kiekis buvo mažinamas, vertinant 2015 m. sausio 1 d. plastikinių atliekų likučius.

10. Trečiasis suinteresuotas asmuo VšĮ „Žalioji taškas“ su pareiškėjo skundu sutiko ir prašė jį tenkinti.

II.

11. Regionų apygardos administracinis teismas 2018 m. gegužės 16 d. sprendimu pareiškėjo UAB „Super Montes“ skundą tenkino. Panaikino Kauno RAAD 2017 m. lapkričio 6 d. sprendimą Nr. S12-20 „Dėl patikrinimo akto tvirtinimo“.

12. Teismas pažymėjo, kad byloje nustatyta, jog pareiškėjas yra nepavojingų atliekų tvarkytojas, vykdamas nepavojingų atliekų tvarkymo ūkinę veiklą pagal Kauno RAAD 2007 m. gruodžio 21 d. išduotą Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą Nr. 5/25 (paskutinį kartą koreguotas 2013 m. rugsėjo 24 d.). Pareiškėjas iš įvairių įmonių bei fizinių asmenų surenka nebetinkamas naudojimui nepavojingas atliekas, be kita ko, ir pakuočių (stiklinės, plastikinės, medinės ir pan.) atliekas. Pareiškėjas yra įrašytas į Turinčių teisę išrašyti gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus atliekų tvarkytojų sąrašą.

13. Kauno RAAD Mokesčių ir atliekų kontrolės skyriaus vedėja L. R. ir vyriausioji specialistė R. M. (vyresniosios valstybinės aplinkos apsaugos inspektorės) atliko pareiškėjo neplaninį patikrinimą dėl gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo teisėtumo už 2014–2015 m. laikotarpį. Šio neplaninio patikrinimo rezultatai įforminti 2017 m. rugsėjo 6 d. patikrinimo akte Nr. MAKP-54. Patikrinimo akto išvadose nurodyta, kad patikrinimo metu buvo nustatyta:

13.1. apskaitos vykdymo pažeidimai vedant 2014–2015 m. atliekų tvarkymo apskaitą. Atliekų tvarkymo apskaitos žurnale nurodyti duomenys (gautų–perduotų atliekų kiekiai, kodai) nesutampa su pirminiais buhalterinės apskaitos dokumentais. Įmonė nesilaikė reikalavimo vykdant atliekų apskaitą nurodyti atliekų susidarymo šaltinį, asmenį, iš kurio gauta tokia atliekų siunta. Tuo pažeisti Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalis, Taisyklių 16, 18, 22, 24 punktų reikalavimai;

13.2. įmonė 2014–2015 m. laikotarpiu nepagristai išdavė mokestinę lengvatą patvirtinančius dokumentus už pakuočių atliekų sutvarkymą. Tuo pažeidė Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalį, Aprašo 42 punktą;

13.3. vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 68 straipsnio 1 dalimi, 2 dalimi, 69 straipsnio 1 dalimi, Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalimi, 35 straipsnio 1 dalimi, Aprašo 42 punktu, įmonės 2014–2015 m. laikotarpiu, kaip atliekų surinkėjo, išrašyti mokestinę lengvatą įrodantys dokumentai laikytini neteisėtais.

14. Pareiškėjas, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 131 straipsnio 1 dalimi, pateikė rašytines pastabas dėl Patikrinimo akto. Departamentas skundžiamu Sprendimu, atsižvelgęs į pareiškėjo pateiktas pastabas, nusprendė iš dalies patvirtinti Patikrinimo aktą. Sprendime nurodyta, jog įvertintos pateiktos pastabos dėl atliekų kiekio nesutapimo Atliekų tvarkymo apskaitoje (gautų–perduotų atliekų kiekiai, kodai) su pirminiais buhalterinės apskaitos dokumentais. Įvertinus įmonės antrinių žaliavų išrūšiavimo aktus bei Atliekų tvarkymo apskaitos žurnale pateiktą informaciją, įmonės naudai perskaičiuoti atliekų likučiai 2015 m. sausio 1 d. (1 priedas). Įmonės naudai įvertintos faktinės aplinkybės dėl Aplinkosauginių mokesčių kontrolės

informacinėje sistemoje įvykusios techninės klaidos, teikiant perdirbėjo ataskaitas. Todėl pripažinti teisėtai išrašytais pakuočių atliekų sutvarkymą įrodantys dokumentai už įmonės surinktą ir perdirbtą 2 000 t stiklinės pakuotės kiekį 2014 m. laikotarpiu. Pripažintas neteisėtu pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymas už ne Lietuvoje surinktą pakuočių atliekų kiekį: 2015 m. gautą iš UAB EKO TARNYBA 469,42 t plastikinės pakuotės kiekį, kuris pirminiuose buhalterinės apskaitos dokumentuose nurodytas kaip surinktas ne Lietuvoje (2 priedas). Nepagrįstomis pripažintos įmonės pateiktos pastabos dėl fizinių asmenų identifikavimo, vykdamat atliekų tvarkymo apskaitą. Įmonės pateikta nuomonė prieštaravo Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalyje aiškiai įteisintam reikalavimui. Įmonė pažeidė įstatymu nustatytą reikalavimą ir atliekų apskaitos dokumentuose nenurodė privalomų nurodyti duomenų: fizinio asmens duomenų, identifikuojančių asmenį, konkretaus fizinio asmens pristatytą atliekų kiekį ir pristatymo datą. Tokių duomenų įmonė nepateikė atliekamo patikrinimo metu bei rašytinių pastabų teikimo metu. Todėl atsakovas vertino, kad 2014–2015 m. už iš neidentifikuotų fizinių asmenų priimtus pakuočių atliekų kiekius įmonė neteisėtai išrašė pakuočių atliekų sutvarkyme įrodančius dokumentus.

15. Sprendime atsakovas negaliojančiais pripažino pareiškėjo neteisėtai išduotus pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus (toliau – ir Dokumentai). Vadovaujantis Aprašo 9 punktu, Sprendime buvo konstatuota, kad organizacijos VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ ir VšĮ „Žalioji taškas“ nurodytų Dokumentų pagrindu išrašė patvirtinimus savo nariams, gamintojams ir (ar) importuotojams, kurie pasinaudojo mokesčine lengvata, nemokėjo mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis pagal Įstatymo 5 straipsnio 6 dalį. Taigi konstatuota, kad organizacijų VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ ir VšĮ „Žalioji taškas“ nariai, gamintojai ir (ar) importuotojai neįvykdė Vyriausybės nustatytų pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduočių, nes organizacijos išrašė patvirtinimus apie surinktus ir perdirbtus pakuočių atliekų kiekius, negaliojančių Dokumentų pagrindu. Dėl šių priežasčių organizacijų nariai, gamintojai ir (ar) importuotojai privalo nustatyta tvarka apskaičiuoti ir sumokėti mokesčius už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis už 2014 m. ir 2015 m. mokesčinius laikotarpius.

16. Teismas pažymėjo, kad nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo.

17. Vadovaudamasis Aprašo (akto redakcija, galiojusi nuo 2017 m. gegužės 17 d. iki 2018 m. sausio 1 d.) 54–59 punktų nuostatomis, taip pat Aprašo (redakcija, galiojusi 2014–2015 m.) 37–39 punktų nuostatomis, Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalimi (akto redakcija, galiojusi 2014–2015 m. laikotarpiu ir ginčo Sprendimo priėmimo metu), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) (redakcija, galiojusi ginčijamo Sprendimo priėmimo metu) 8 straipsnio 1 dalimi, teismas pažymėjo, kad pareiškėjo ir jo atstovo paaiškinimai bylos nagrinėjimo metu patvirtina, jog pareiškėjas, kuriam adresuotas aktas, iš esmės negalėjo ir neturėjo suvokti (suprasti) priimto Sprendimo faktinių ir teisinių pagrindų, jo priėmimo motyvų, nes jis nepagrįstas teisės aktų normomis.

18. Iš procedūrinio dokumento, t. y. Patikrinimo akto, turinio (išvadų), matyti, kad 2014–2015 m. laikotarpiu įmonės, kaip atliekų surinkėjos, išrašyti mokesčinę lengvatą įrodantys dokumentai laikomi neteisėtais vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 8 dalimi, 35 straipsnio 1 dalimi, Aprašo 42 punktu.

19. Sprendime nurodyta, jog 2014–2015 m. laikotarpiu pareiškėjo, kaip atliekų surinkėjo / perdirbėjo, pakuočių atliekų sutvarkymą įrodantys Dokumentai, patvirtinantys mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis lengvatas, išrašyti pažeidžiant Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 2 dalies 2 punkto, 8 dalies reikalavimus, todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 68 straipsnio 1 dalimi, 2 dalimi, 69 straipsnio 1 dalimi, Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 3 dalimi, Aprašo (aktuali akto redakcija, galiojanti nuo 2017 m. sausio 5 d.) 12, 14 punktu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gegužės 20 d. įsakymu

Nr. DI-359 patvirtinto Gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančių dokumentų išrašymo tvarkos aprašo 42 punktu, 43 punktu, 44 punktu, pripažįstami neteisėtais ir negaliojančiais.

20. Teismas, įvertinęs tiek ginčo Sprendime, tiek procedūriniame dokumente pateiktą teisinį pagrindą, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą, pripažino, jog motyvų ir faktų išdėstymas nėra adekvatus, aiškus ir pakankamas šiam teisiniui pagrindui. Tokiu būdu, asmuo (pareiškėjas), kuriam adresuotas aktas, iš esmės negalėjo ir neturėjo suvokti (suprasti) priimto Sprendimo teisinio pagrindo – ar Sprendimas priimtas vadovaujantis Aprašo 55 punkte numatytais teisiniais pagrindais (akto redakcija, galiojusi nuo 2017 m. gegužės 17 d. iki 2018 m. sausio 1 d.), ar Aprašo 38 punkte numatytais teisiniais pagrindais (akto redakcija, galiojusi 2014–2015 m. laikotarpiu). Taigi Sprendimo turinys neatitinka teisės normų reikalavimų.

21. Nors Sprendime, Patikrinimo akte nurodyta, jog 2014–2015 m. laikotarpiu pareiškėjo, kaip atliekų surinkėjo / perdirbėjo, pakuočių atliekų sutvarkymą įrodantys dokumentai, patvirtinantys mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis lengvatas, išrašyti pažeidžiant Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 8 dalies reikalavimus, tačiau juose nėra nurodytos Taisyklių (redakcija, galiojusi 2014–2015 m.) nuostatos, reglamentuojančios atliekų tvarkymo apskaitą, kurių pažeidimu pareiškėjas yra kaltinamas, tačiau tik apsiribota Taisyklių 16, 18, 22, 24 punktų, reglamentuojančių pirminės atliekų apskaitos metinės ataskaitos ir atliekų apskaitos metinės ataskaitos teikimo tvarką ir terminus, nurodymu.

22. Teismas darė išvadą, kad Sprendimas yra priimtas nesilaikant VAI 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų bendrųjų reikalavimų individualiam administraciniam aktui, nes Sprendimo turinys neatitinka teisės normų reikalavimų (teisinio pagrindimo), todėl šis Sprendimas laikytinas neteisėtu ir naikintinas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 91 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu, kaip priimtas pažeidžiant pagrindines procedūras, ypač taisykles, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą, nes administracinio akto priėmimo motyvai pagal įstatymą privalo būti nurodomi administraciniame akte ar jo sudedamosiose dalyse, o ginčijamo Sprendimo priėmimo motyvų nurodymas atsiliepime į skundą ar teismo proceso metu neturi būti vertinamas ir nedaro įtakos nemotyvuoto Sprendimo pripažinimui teisėtu.

III.

23. Atsakovas Kauno RAAD (toliau – ir apeliantas) pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašo pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir pareiškėjo skundą atmesti. Apeliacinis skundas grindžiamas tokiais pagrindiniais argumentais:

23.1. Pirmosios instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, nesivadovavo VAI 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintu įstatymo viršenybės principu. Kauno RAAD specialistai, vadovaudamiesi įstatymo viršenybės principu, tiek Sprendime, tiek Patikrinimo akte aiškiai nurodė, kad pareiškėjas nesilaikė reikalavimo, vykdant atliekų apskaitą, nurodyti atliekų susidarymo šaltinį, asmenį, iš kurio gauta tokia atliekų siunta, kaip tai nurodyta Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 8 dalyje, dėl ko 2014–2015 m. laikotarpiu nepagrįstai išdavė mokestinę lengvatą patvirtinančius dokumentus už pakuočių atliekų sutvarkymą. Atsakovas akcentuoja, kad Dokumentai buvo pripažinti neteisėtai išduotais vadovaujantis Aprašo, o ne Taisyklių nuostatomis.

23.2. Teismas sistemiškai neaiškino Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 2 dalies ir 8 dalies nuostatų. Sistemiškas minėtų nuostatų aiškinimas leidžia daryti išvadą, kad kai atliekų naudotojai (perdirbėjai) atliekų tvarkymo apskaitos netvarko aplinkos ministro nustatyta tvarka, tokių atliekų naudotojų (perdirbėjų) išrašyti atliekų sutvarkymą įrodantys dokumentai yra išduoti pažeidžiant Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 2 dalies nuostatas. Dėl to nepagrįstas teismo vertinimas, kad asmuo, kuriam adresuotas aktas, iš esmės negalėjo ir neturėjo suvokti

priimto sprendimo teisinio pagrindo. Atsakovo vertinimu, Sprendimas iš esmės atitinka VAĮ 8 straipsnio reikalavimus, yra teisėtas ir pagrįstas.

24. Pareiškėjas bankrutavusi uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir BUAB) „Super Montes“ pateiktame atsiliepime į atsakovo apeliacinį skundą prašo apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

25. Pareiškėjas pažymi, kad pirmosios instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, jog Sprendime motyvų ir faktų išdėstymas nėra adekvatus, aiškus ir pakankamas, be to, nurodytas teisinis pagrindas neatitinka faktinių aplinkybių. Pareiškėjas atliekų apskaitą tvarkė pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus, be kita ko, ir Kauno RAAD nurodomoje Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 8 dalyje išdėstytus reikalavimus. Ši įstatymo nuostata yra bendro pobūdžio ir blanketinė, t. y. nukreipianti į kitą teisės aktą, šiuo atveju – į Taisykles. Pareiškėjas, 2014 m. ir 2015 m. vykdydamas atliekų tvarkymo apskaitą, vadovavosi Taisyklių nuostatomis, galiojusiomis 2014–2015 metų laikotarpiu, ir priimdamas atliekas iš fizinių asmenų – gyventojų, atliekų tvarkymo apskaitoje nurodydavo duomenis pagal Taisyklėse nurodytą instrukciją. Taisyklėse aiškiai ir be išimčių buvo nurodyta, kad kai atliekos priimamos iš fizinių asmenų – gyventojų, nei gyventojų vardai, pavardės, nei asmens kodai, nei adresai nėra nurodomi.

26. Dėl Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio sisteminio aiškinimo pareiškėjas pažymi, kad Kauno RAAD nei Sprendime, nei bylos nagrinėjimo metu nenurodė, kokias Taisyklių nuostatas pažeidė pareiškėjas. Nesant Taisyklių pažeidimo, nėra pagrindo laikyti, kad pareiškėjas pažeidė Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 8 dalį. Net ir tuo atveju, jeigu reikalavimas identifikuoti fizinius asmenis, iš kurių priimamos atliekos, būtų galiojęs ir 2014–2015 metais (nors taip nebuvo), ši aplinkybė nėra ir negali būti laikoma pagrindu panaikinti atliekų tvarkytojo išduotus atliekų sutvarkymą įrodančius dokumentus, nes Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 2 dalyje nurodytas sąrašas, nurodantis, kada dokumentas, įrodantis atliekų sutvarkymą, yra laikomas neteisėtu, yra baigtinis.

27. Trečiasis suinteresuotas asmuo VšĮ „Žalioji taškas“ pateiktame atsiliepime į atsakovo apeliacinį skundą prašo apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Taip pat prašoma priteisti patirtas bylinėjimosi išlaidas.

28. VšĮ „Žalioji taškas“ pažymi, kad teismo išvada, jog organizacijų nariai, gamintojai ir (ar) importuotojai privalo nustatyta tvarka apskaičiuoti ir sumokėti mokesčius už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis už 2014 ir 2015 m. mokesčius laikotarpius, negali būti laikoma teisėta, nes nėra pagrįsta nei Sprendime nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, nei teisiniais pagrindais ir šia prasme yra nemotyvuota. Trečiasis suinteresuotas asmuo akcentuoja, kad Sprendimo teisėtumui pagrįsti jame turėjo būti nurodyti pareiškėjo padaryti materialinio pobūdžio reikalavimų pažeidimai ir teisiniai pagrindai, numatantys teisinių padarinių, padarius atitinkamų materialinio pobūdžio reikalavimų pažeidimus, taikymo pasekmes. Sprendime Taisyklių pažeidimai nebėra konstatuojami, o iš Patikrinimo akto neaišku, ne tik kokios redakcijos Taisyklės taikomos, bet ir kokie pažeidimai buvo nustatyti. Šiuo aspektu visiškai pagrįsta teismo išvada, kad Sprendime nėra nurodytos Taisyklių nuostatos, kurių pažeidimu pareiškėjas yra kaltinamas. Patikrinimo akte apsiribota Taisyklių punktų, reglamentuojančių pirminės atliekų apskaitos metinės ataskaitos ir atliekų apskaitos metinės ataskaitos teikimo tvarką ir terminus, nurodymu, kas neatitinka VAĮ 8 straipsnio reikalavimų.

29. VšĮ „Žalioji taškas“ akcentuoja, kad atsakovas, matydamas, jog Sprendime nurodė aiškiai nei faktais, nei teisės normomis nepagrįstą Dokumentų neteisėtumo pagrindą, apeliaciniame skunde apskritai nebenurodo jokio Atliekų tvarkymo įstatymo 34³⁵ straipsnio 2 dalyje numatyto dokumentų pripažinimo neteisėtais išduotais pagrindo, tačiau abstrakčiai vardija visus pagrindus. Neaišku, kokios redakcijos teisės normomis atsakovas rėmėsi priimdamas Sprendimą, nes apeliaciniame skunde jau nurodomas Aprašo (2014–2015 m. galiojusio) 38 punktas, taigi iš esmės pripažįstama, kad Sprendime nurodyti aiškiai neteisingi teisiniai pagrindai – Aprašo 42–44 punktai.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

30. Atsakovo Kauno RAAD pateiktame apeliaciniame skunde tvirtinama, kad Sprendimas iš esmės atitinka VAI 8 straipsnio reikalavimus (žr. nutarties 23.1 p ir 23.2 p.).

31. Sprendimo dalyje, kurioje reikalaujama nurodyti pažeistą teisės aktą ir pažeidimo esmę, atsakovo buvo konstatuota, kad surinkėjo / perdirbėjo pakuočių atliekų sutvarkymą įrodantys dokumentai, patvirtinantys mokesčio už aplinkos teršimą pakuotės atliekomis lengvatas, išrašyti pažeidžiant Atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnio 2 dalies 2 punkto, 8 dalies reikalavimus, todėl, vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymu ir kitu teisiniu reguliavimu, pripažinti neteisėtais ir negaliojančiais (yra išvardijami laikotarpiai bei nurodomos organizacijos, atliekų kiekiai). To paties Sprendimo rezoliucinėje dalyje nusprendžiama iš dalies patvirtinti Patikrinimo aktą.

32. Atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnio 8 dalyje, kuri įsigaliojo nuo 2014 m. sausio 31 d. ir taikytina tik laikotarpiui nuo 2014 m. sausio 31 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d., buvo nustatyta, kad į Atliekų tvarkytojų sąrašą įrašyti gaminių ir (ar) pakuočių atliekų naudotojai (perdirbėjai) privalo svėrimo įrenginiu pasverti kiekvieną vienu kartu gautą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį ir apskaitą tvarkyti aplinkos ministro nustatyta tvarka taip, kad būtų galima atskirti (nustatyti) šių atliekų susidarymo šaltinį, asmenį, iš kurio gauta tokia atliekų siunta, šios atliekų siuntos svorį, gavimo datą. Paminėta teisės norma nukreipia į aplinkos ministro nustatytą tvarką, kaip ir nurodė pirmosios instancijos teismas.

33. Ši tvarka buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-367 – Atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir ataskaitų teikimo taisyklės.

34. Taisyklių 16 ir 18 punktai skirti atliekų apskaitai reglamentuoti. Taisyklių 22 punktas nurodo apskaitos teikimo adresatą, 24 punktas – apskaitų kiekį, kai įmonė turi padalinį. Visi paminėti punktai Patikrinimo akte buvo inkriminuoti kaip pažeisti, tačiau niekaip nesusieti su Kauno RAAD nurodytu kaltinimu. Taigi visiškai sutiktina su Regionų apygardos administracinio teismo argumentacija – teisinis kvalifikavimas buvo netikslus, nepakankamas ir atėmė teisinę galimybę patvirtinti arba paneigti, ar iš tikro buvo nesilaikyta Atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnio 8 dalyje įtvirtintos nuostatos ta apimtimi, kuri apėmė į Atliekų tvarkytojų sąrašą įrašytų gaminių ir (ar) pakuočių atliekų naudotojų (perdirbėjų) pareigą svėrimo įrenginiu pasverti kiekvieną vienu kartu gautą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį ir apskaitą tvarkyti aplinkos ministro nustatyta tvarka taip, kad būtų galima atskirti (nustatyti) šių atliekų susidarymo šaltinį, asmenį, iš kurio gauta tokia atliekų siunta, šios atliekų siuntos svorį, gavimo datą.

35. Aprašo 42–44 punktai, nurodyti Sprendime, apima RAAD pareigas, priėmus sprendimą dėl dokumento pripažinimo negaliojančiu, taigi nesietini su kaltinimu.

36. Atliekų tvarkymo įstatymo 34° straipsnio 2 dalyje buvo nurodyta, kad neteisėtu gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančio dokumento išrašymu laikoma, kai toks dokumentas yra išrašytas už: 1) tas gaminių ir (ar) pakuočių atliekų rūšis, už kurias išrašyti tokį dokumentą asmuo neturėjo teisės; 2) ne Lietuvos Respublikos teritorijoje surinktą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį; 3) kiekį tų atliekų, kurios nepriskiriamos gaminių ir (ar) pakuočių atliekomis; 4) komunalinių atliekų sraute susidarantis gaminių ir (ar) pakuočių atliekas, surinktas ne savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose ir jas papildančiose atliekų surinkimo sistemose; 5) komunalinių atliekų sraute susidarantis gaminių ir (ar) pakuočių atliekas, surinktas asmens, kuris neturi teisės aktų nustatyta tvarka sudarytos sutarties su tomis savivaldybėmis (ar jų įsteigtais juridiniais asmenimis, kuriems pavesta administruoti komunalinių

atliekų tvarkymo sistemas), kurių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose ir jas papildančiose atliekų surinkimo sistemose surenka buityje naudojamas elektros ir elektroninės įrangos ir (ar) pakuočių atliekas; 6) tą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį, kuris gaminių ir (ar) pakuočių atliekų sutvarkymą įrodančio dokumento išrašymo metu dar nebuvo sutvarkytas; 7) tą eksportuotą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį, apie kurio išvežimą neinformuota ir (ar) nepateiktas iš gavėjo gautas dokumentas, patvirtinantis išvežtų gaminių ir (ar) pakuočių atliekų panaudojimą, teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

37. Siekiant konstatuoti Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 2 dalyje nurodytą teisei priešingą veiką buvo būtina nustatyti bent vieną iš pagrindų, išdėstytų aptariamo straipsnio 2 dalyje, ir tai pagrįsti atitinkamais faktiniais duomenimis. Šiuo konkrečiu atveju teigta apie Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 2 dalies 2 punkto pažeidimą – ne Lietuvos Respublikos teritorijoje surinktą gaminių ir (ar) pakuočių atliekų kiekį. Vadinasi, Kauno RAAD turėjo, priimdamas tokio pobūdžio sprendimą, surikti įrodymus, kad atitinkami ginčo atliekų kiekiai buvo surinkti ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tokių duomenų nėra ne tik Sprendime, bet ir Patikrinimo akte. Patikrinimo akto dalyje (Išvadose) apskritai nenurodomas Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 2 dalies 2 punkto pažeidimas, t. y. Sprendime aptariama veika, kuri nebuvo minima Patikrinimo akte. Esant tokiai situacijai, nėra pagrindo tvirtinimui dėl veikos, nurodytos Atliekų tvarkymo įstatymo 34²⁵ straipsnio 2 dalies 2 punkte.

38. Teisėjų kolegijos vertinimu, Kauno RAAD, atlikęs patikrinimą pareiškėjo atžvilgiu ir siekdamas jo atsakomybės pagal Sprendime nurodytą pažeidimo esmę, turėjo nurodyti išsamią teisinę kvalifikaciją bei pagrįsti padarytą pažeidimą. Šiuo konkrečiu atveju Patikrinimo aktas ir Sprendimas nėra tarpusavyje suderinami nei pažeidimo esmės, nei teisinio kvalifikavimo prasme. Be kita ko, nebuvo nurodyta, kokių laikotarpiu, koks teisinis reguliavimas (redakcija) taikytinas. Pareiškėjui atimta galimybė aiškiai suprasti, kuo jis yra kaltinamas, bei tinkamai pasiruošti gynybai, o teismui, ginčui persikėlus į teismą, – atlikti teisminę patikrą.

39. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo jurisprudencijoje ne kartą yra konstatavęs, kad Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (pvz., žr. išplėstinės teisėjų kolegijos 2011 m. birželio 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-336/2011; 2010 m. rugpjūčio 24 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-450/2010, Administracinė jurisprudencija Nr. 20, 2010; 2010 m. lapkričio 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-15/2010, Administracinė jurisprudencija Nr. 20, 2010).

40. Dėl išdėstytų priežasčių apeliacinis skundas yra atmestinas, o pirmosios instancijos teismo sprendimas paliktinas nepakeistas.

41. VŠĮ „Žalioji taškas“ prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas. Kadangi proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę reikalauti atlyginti jai ir atstovavimo išlaidas (ABTĮ 40 str. 3 ir 5 d.), įvertinusi trečiojo suinteresuoto asmens prašomas priteisti sumas ir jas pagrindžiančius dokumentus, atsižvelgdama į Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu (2015 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. 1R-77 redakcija), nuostatas, teisėjų kolegija sprendžia, kad trečiajam suinteresuotam asmeniui iš atsakovo priteistina iš viso 774 Eur suma už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą ir pateikimą šioje byloje.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atsakovo Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos apeliacinį skundą atmesti.

Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2018 m. gegužės 16 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Viešajai įstaigai „Žaliasis taškas“ iš Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos priteisti 774 Eur (septynis šimtus septyniasdešimt keturis eurus) bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Ramūnas Gadliauskas

Arūnas Sutkevičius